

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 20-21 квітня 2017 року)

**Суми
2017**

КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ ГУМОРИСТИЧНОГО ЕФЕКТУ ЛІМЕРИКІВ

Прохватило О. В., студ. гр. ПР-31

Смельянова О. В., канд. філол. наук, доцент кафедри ГФ

Оригінальним гумористичним малим літературним жанром є лімерик – п'ятирядковий вірш-небилиця комічного змісту зі строгим римуванням за схемою ААВВА, написаний анапестом. Це лаконічна міні-історія, що описує певну комічну та безглузду ситуацію чи подію, що трапилася в житті незвичайного героя із не менш безглуздою та несподіваною розв'язкою.

Дослідженням гумористичного ефекту лімериків займалися А. Е. Болдирева, І. К. Кобякова, Н. М. Демурова, А. В. Карасик, А. Кестлер, Дж. Колоннезе, М. А. Олікова, В. Я. Пропп, В. Раскін, В. О. Самохіна. Сучасна наука потребує більш поглибленого вивчення такого оригінального та унікального жанру літератури як лімерик, що допоможе краще зрозуміти культуру та менталітет іншої країни.

Найчастіше гумор аналізується на прикладах гумористичних оповідань, літературних жартів, анекдотів, байок та віршів, які є універсальними комічними жанрами та існують у різних культурах. Лімерик належить до національно-специфічних малих літературних жанрів. Ці вірші-небилиці комічного змісту є оригінальними зразками справжнього англійського гумору та невід'ємною частиною мовної культури англомовних країн світу.

Комічне є непостійною категорією. Те, що буде смішно одній людині, зовсім не обов'язково розвеселить іншу, а для третьої особи взагалі може видатися чимось образливим [1, 6]. «Комічне – це продукт роботи людського мозку»; «витоки комічного розміщені в ментальній сфері» [2, 26-27]. Саме тому, гумор має когнітивну природу. Для реалізації комічного ефекту необхідно проаналізувати отриману інформацію та володіти певними фоновими лігвокультурними знаннями.

Обов'язкова умова комічного у мові – це виникнення «двоїтого світу»: на фоні «звичайного», очікуваного, стереотипного світу виникає інший, зі зміщеними орієнтирами [3, 150]. Саме тому природа комічності передбачає фіксацію певної аномальності, що присутня в кожному вірші-небилиці. На її основі і ґрунтується гумористичний ефект лімериків. Адже кожен вірш-нонсенс розповідає про

незвичайного і дивного героя, що потрапив у абсурдну ситуацію, а фінал завжди вражає своєю непередбачуваністю.

В основі гумористичного ефекту лімериків лежить гіперболізована, умовна реальність, яка створюється на короткий час, має національний характер, несподіваний кінець і характеризується зняттям напруги від очікування, що виявляється у сміховій реакції.

Комічний ефект лімериків, в основі якого лежить порушення мовної норми, експлікується на фонетичному, лексичному, морфологічному і синтаксичному рівнях. Реалізація всіх цих порушень поєднується у «мовній грі».

«Мовна гра» сприймається як аномалія – явище, яке порушує будь-які сформовані правила або інтуїтивно сприйнятні закономірності, вона заздалегідь запрограмована на здійснення комічного ефекту [3, 125].

Для мовної гри лімериків характерне нестандартне вживання мовних одиниць: орфографічно викривлені слова (що додатково слугують засобами для створення рими), повторів, омонімів та паронімів, фразеологізмів, стилістично забарвленої лексики та тропів.

Наприклад, орфографічно викривлене слово “*thunk*” (*think* + *drunk*) замість “*think*” – іронія щодо ненормальної поведінки головного героя та його неадекватних дій та висловлень. Речення-омофон “*Your fare*” (Ваш білет) та “*You’re fair*” (Ви красиві) саркастично підкреслюють нарцисизм головної героїні. Повтори звука [m] у словах *grumbler*, *ham*, *jam*, *lamb*, *damb* асоціюються з ненажерою, що жує і одночасно говорить з повним ротом.

Дослідження реалізації гумористичного ефекту лімериків можна продовжити стосовно особливостей його сприйняття дітьми, адже сприйняття комічного багато в чому залежить від віку адресата та багатства і різноманіття його життєвого досвіду.

1. Ільїнська А. І. Етнокультурні особливості створення гумористичного ефекту в жанрі ситуаційної комедії (на матеріалі англійської мови) / А. І. Ільїнська // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – № 16 (227), 2011. С. 5–10.
2. Болдырева А. Е. Когнитивный подход к изучению комического / А. Е. Болдырева // Записки з романо-германської філології. – Одеса : Фенікс, 2007(а). – С. 21–29.
3. Самохіна В. О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США : монографія. – Вид. 2-е, перер. і доп. / В. О. Самохіна. – Харків. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. – 360с.